

OZHZ: van Noordwijk tot Goeree, schapen, honden en zee

Een leuk begin van het interview, en blijkbaar komt het vaker voor – maar schapen vangen is natuurlijk niet representatief voor het dagelijks werk van deze groene boa's.

Redacteuren Noor Evertsen en Wil Kroon gingen op bezoek bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ). Inspecteur Ina Hoogerdijk staat ons bij de receptie van het hoofdkantoor in Dordrecht al op te wachten. Wil had haar ontmoet tijdens het Boa-event in Apeldoorn, vorig jaar. Daar stond ze met haar drie vrouwelijke collega's gezellig een bak koffie te drinken. Wil maakte er bijgaande foto van en knoopte er meteen een gesprek aan vast. Zo vaak zie je dat toch niet: vier vrouwelijke boa's op een rijtje! We waren van harte welkom voor een nadere kennismaking.

De vier boa's op het Boa-event 2017 in Apeldoorn

Het is de bedoeling dat we opnieuw een foto van het viertal maken, maar dan in hun werkomgeving, waarna we met Ina en haar collega Laura Markus verder zullen praten. Vianne Goyarts en Mieke Everink voegen zich bij ons, evenals Monique van der Harg, communicatieadviseur van OZHZ. Wij rijden mee met Ina, de anderen rijden voor ons uit. Opeens moeten we een noodstop maken. Vianne is uit de auto gesprongen en houdt ons tegen met de woorden: "We hebben een schaap!" Luid blattend komt ons een zwart schaap tegemoet. Hoewel hij zich duidelijk op de openbare weg bevindt, is hij totaal de weg kwijt. Het is grappig om te zien hoe alle vrouwen, inclusief de communicatieadviseur, in actie komen. De een houdt het verkeer tegen, een ander jaagt het schaap in de richting van de wei, er wordt zelfs een vangpoging gedaan, wat niet gewaardeerd wordt (door het schaap). Met een beetje hulp ontdekt het dier zelf de weg naar zijn moeder in de wei.

Het is grappig om te zien hoe alle vrouwen, inclusief de communicatieadviseur, in actie komen

OZHZ: de organisatie

Binnen de provincie Zuid-Holland zijn vijf omgevingsdiensten actief: DCMR, Haaglanden, Midden-Holland, West-Holland en Zuid-Holland Zuid. OZHZ behoorde tot de eerste, toen nog vaak 'RUD' genoemde uitvoeringsdiensten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu (zie D&M 2012/6). Elke dienst heeft naast de algemene taken ook specifieke taken. Zo inspecteert Midden-Holland bijvoorbeeld het zwemwater en Haaglanden doet voor de hele provincie de vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). Via werkoverleg en een app-groep houden ze elkaar op de hoogte van wat ze doen.

De regio Zuid-Holland Zuid is de meest zuidoostelijke regio van de provincie. Het is een veelzijdige en vitale regio die wordt doorkruist door veel (water)wegen, spoorlijnen en buisleidingen. Het gebied kenmerkt zich door een grote verscheidenheid en spreiding in bebouwing en bedrijvigheid. Centraal in deze regio liggen de Drechtsteden. Ten westen daarvan strekt de Hoeksche Waard zich uit, ten oosten het gebied Alblasserwaard – Vijfheerenlanden. Zuid-Holland Zuid beslaat in totaal 720 km². Er wonen circa 475.000 mensen en er zijn ruim 10.000 bedrijven gevestigd.

Sinds 1 januari 2011 voert de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid de wettelijke omgevings- en milieutaken uit namens en voor de Provincie Zuid-Holland en de zeventien regiogemeenten in Zuid-Holland Zuid. Voor de gemeenten Dordrecht, Alblasserdam, Leerdam en Giessenlanden voert OZHZ alle Wabotaken uit. OZHZ geeft ook op verzoek van gemeenten milieuadvies ten behoeve van ruimtelijke-economische ontwikkelingen. OZHZ is bovendien namens de provincie (in de gehele provincie dus) bevoegd voor Toezicht en Handhaving van de Wnb.

Vanuit het kantoor in Dordrecht zijn circa 200 medewerkers actief in de regio. OZHZ werkt uiteraard samen met andere organisaties, zoals terreinbeheerders Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap.

Een beperkt aantal natuurgebieden overschrijdt de provinciegrens: Kennemerland, de Biesbosch, de Voordelta. In dit laatste gebied is Rijkswaterstaat de 'trekker'.

boten in deze tijd van het jaar intensief worden gebruikt, gaan wij vandaag rijden en lopen.

Het team heeft verder een drone ter beschikking en o.a. wildobservatiecamera's.

Vier vrouwen in een mannenwereld

We rijden naar De Elzen, een natuurgebied in de Biesbosch, waar op de steiger van een schitterende plas tussen de gele lissen een serie foto's wordt geschoten.

Op de picknickbank aan de oever maken we nader kennis.

Vianne Goyarts heeft in Wageningen Bos- en natuurbeheer gestudeerd. Zij is de jongste van het gezelschap. Ze heeft hiervoor een aantal jaren bij de NVWA gewerkt en werkt nu al weer anderhalf jaar met veel plezier bij de OZHZ. Zij is projectleider soortenbescherming en doet ook agrarische controles (PAS: Programmatische Aanpak Stikstof).

Mieke Everink komt uit het grijze domein, werkte bij de voormalige milieudienst en zit sinds twee jaar bij 'Groen'.

Vianne Goyarts, Mieke Everink, Laura Markus, Ina Hoogendijk (vlnr)

Team groen

We praten vandaag met vier leden van het team Groen. Het team van groene inspecteurs/boa's bestaat uit negen full timers binnen de Unit GBO (Groen, Bodem en Opsporing) van OZHZ. Het team houdt toezicht en handhaaft de regels en controleert vergunningen/ontheffingen in de 23 Natura 2000-gebieden en daarbuiten. De aanpak van OZHZ is gebaseerd op de overtuiging dat natuur, ondernemen en recreëren op zich goed samen kunnen gaan, als iedereen zich aan de spelregels houdt. Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming (Wnb) is dat er geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan natuurbehoud en natuurbeleving in een uitermate bedrijvige omgeving. Soms is schade onvermijdelijk en dan dient bij de provincie een vergunning of ontheffing op grond van de Wnb te worden aangevraagd. De verlening hiervan ligt bij de Omgevingsdienst Haaglanden.

Het team Groen beschikt over vier boten en twee auto's. De boten worden ingezet in de Deltawateren, de Voordelta en de Grevelingen. Hier liggen veel gebieden die niet betreden mogen worden. Omdat de

Op de steiger van een schitterende plas tussen de gele lissen wordt een foto geschoten

Zij is projectleider van de Duinen Noord zoals Solleveld & Kapittelduinen, en neemt ook een gedeelte backoffice voor haar rekening.

Laura Markus heeft HBO milieu- en natuurbeheer gestudeerd. Na twee jaar in het grijs werkt ze sinds 2000 in deze groene functie. Haar belangrijkste aandachtspunten zijn de Voordelta en de duinen, zoals bijvoorbeeld Coepelduinen en Kennemerland, maar ook de Nieuwkoopse Plassen. Zij plant en coördineert de handhavingsacties langs de hele kust. Samen met alle andere betrokken organisaties organiseert zij twee keer per jaar zogenaamde platformdagen voor alle toezichthouders en handhavers. OZHZ heeft hier duidelijk een regiefunctie. Laura verzorgt ook presentaties voor organisaties in de hele provincie, zoals bijvoorbeeld reddingsbrigades. Ze vaart regelmatig in een van de OZHZ-boten in de Voordelta.

Ina Hoogerdijk komt oorspronkelijk uit de communicatie- en vastgoedwereld. Ze kwam bij OZHZ binnen als communicatiemedewerker. Bij een reorganisatie in 2014 maakte ze de overstap naar het groene team. Ze heeft inmiddels heel wat opleidingen en trainingen achter de rug en is nu een volwaardige boa. Ze voelt zich in dit vak duidelijk als een vis in het water. Zij is projectleider PAS – agrarisch en is tweede vrouw op de Voordelta en werkt veel samen met Laura.

Misschien is het niet uniek in Nederland, maar een team met vier vrouwelijke boa's en een vrouwelijke leidinggevende valt toch een beetje op. Ze doen er zelf tamelijk nuchter over. Inmiddels heeft Ina laten weten dat een 5e vrouwelijke collega, genaamd Annemiek, per 1 oktober a.s. het team komt versterken! Het is even slikken voor de mannelijke collega's want zij zijn nu in de minderheid. Ze werken net als hun mannelijke collega's allemaal full time. Dat is met wisselende diensten (grofweg gezegd: vroege en late diensten, ook in het weekend) gewoon niet anders mogelijk. Het is geen baan van 8 tot 5. Natuurlijk is er op de afdeling geprapt over ons bezoek, met opmerkingen als: "zijn wij niet mooi genoeg", maar in feite zijn alle collega's gelijkwaardig. Een gemengd team (fifty fifty in dit geval) heeft wel voordelen. Als we doorvragen horen we dat aan opmerkingen als: "een situatie kan escaleren en dan zou het kunnen uitmaken dat

iemand een mannelijke of een vrouwelijke boa voor zich heeft". "Misschien hebben vrouwen iets meer de neiging om te de-escaleren, wat meer mee te bewegen". Ze zijn meer geneigd tot communicatie, ze blijven vriendelijk – als de aangesprokene brutaal wordt, verhef je je stem. We vragen of ze bang zijn voor agressie. "Agressie komt voort uit drank, drugs en belangen", vat Laura kernachtig samen. Het is dus niet echt zeldzaam ... maar je kan altijd assistentie inroepen als het gevaarlijk dreigt te worden.

Alle vier vinden ze dat het voor het werk over het algemeen niet uitmaakt of je man of vrouw bent. Het belangrijkste is dat je weet dat je collega achter je staat als je in een escalatiesituatie terecht komt. Een gemengd team brengt wel een andere dynamiek met zich mee, maar zonder de mannen zou het niet goed kunnen functioneren. "We zijn een hecht team", zegt Laura. "We bellen heel veel met elkaar. Soms ook over persoonlijke zaken, bijvoorbeeld als iemand van de mannen opa wordt". Dat klinkt gezellig, maar het heeft dus ook een ernstige kant: in het veld en vooral op het water ben je van elkaar afhankelijk, je moet echt blind op elkaar kunnen vertrouwen – bij kantoorfuncties ligt dat toch anders.

"We zijn een hecht team", zegt Laura. "We bellen heel veel met elkaar".

De dames dragen het olijfgroene uniform van de provincie Zuid-Holland

Inmiddels zijn Vianne en Mieke vertrokken. Het werk wacht. We praten met Laura en Ina nog even door en vragen naar typische voorbeelden van wat dat werk inhoudt.

"Het was over ons heen of zwemmen hè"

Ze vertellen over een situatie waarbij ze krabbenstropers betrapten. Ina: "We stonden op een steigertje en die gasten wilden er vandoor toen we ze aanspraken. We hadden na een tijdje observeren al wel politieversterking opgeroepen, maar het was toch een vervelende situatie." Op de een of andere manier hebben ze een ontsnapping kunnen voorkomen. "Tja", zegt Laura, "het was over ons heen of zwemmen hè".

Ze hebben geen wapens (stel je voor, zegt Ina, dat je bewapend op een boerderij komt!), maar lopen wel in uniform. En dat 'pak' is in dit soort gevallen niet onbelangrijk, dat dwingt toch respect af. Laura vertelt over een buurjongen die duidelijk geschrokken tegen haar zei: ik ga niet meer naar die bunker, want daar zit een boa!

Ze dragen het olijfgroene uniform van de provincie Zuid-Holland. Het heeft ook een sociaal effect: mensen zeggen je gedag! Dat effect is heel nuttig, want preventie is een belangrijk onderdeel van het werk; met iemand die gedag zegt, praat het makkelijker.

Ze geven beroepshalve veel voorlichting en verzorgen presentaties. Een gebied waarbij die aanpak duidelijk vruchten heeft afgeworpen is de Slikken van Voorne (het

voormalige autostrand) in Rockanje, waar kitesurfers veel overlast veroorzaakten in Vogelrichtlijngebieden. Ina: "We hebben heel veel gewaarschuwd en uitgelegd. Op een gegeven moment ga je natuurlijk wel schrijven en nu, na vier jaar, is het aantal overtredingen met driekwart gedaald. We betrekken ook nadrukkelijk de kitesurfscholen en restauranthouders er bij en die zijn hartstikke blij met ons optreden. Dan schrijft het gemeentebled erover en zo rolt het verder".

Ze onderstrepen het belang van netwerken, elk op het eigen aandachtsgebied. Daarvoor zijn die provinciale platformdagen ook zo belangrijk.

Ina: "Mensen hebben eigenlijk geen idee hoe breed het werk van de omgevingsdiensten is. Het heeft zoveel facetten". In een eerder toegestuurd stuk heeft ze het mooi op een rijtje gezet.

Ina merkt op dat er ook steeds dingen veranderen, van het op een kier zetten van de Haringvlietluisen tot en met de complete wetgeving. Dat kan je deels ondervangen door de jaarlijkse, verplichte PHB-examens te doen. Dat verschillende opeenvolgende ministers en staatssecretarissen de boel steeds min of meer heftig opschudden brengt voor groene boa's met zich mee, dat ze beleid en wetgeving steeds moeten blijven uitleggen – alleen de boosheid van boeren over fosfaatrechten incasseren is niet zo bevredigend, ook daar moet je een goed verhaal bij hebben! Als dienst moet je vooruit denken, zonder je doelen en je taken uit het oog te verliezen.

Soorten en diversiteit

In de loop van de middag komen er af en toe dieren ter sprake, of in beeld – of al te dichtbij. Tot de genoegens van het buiten leven en werken horen prachtige libellen, een hoornaar maar ook teken en dazen. We begonnen vandaag met dat schaap, maar Ina en Laura zien zeker zo vaak reekalfjes en zeehonden. Ze stuiten daarbij op de gebruikelijke problemen: in de duinen houden mensen hun hond niet aan de lijn. Voor mensen onzichtbare reekalfjes worden van achter aangebeten (ja, ook door kleine hondjes), kunnen niet meer lopen en sterven een ellendige dood. Die andere honden, zeehonden, mogen juist wel het gebied in. Ze delen de zandbanken met de dwergstern, die in ons land behalve in het Waddengebied alleen in het Deltagebied broedt. Regelmatig wordt de rust op de zandbanken verstoord door kitesurfers of door mensen in kano's – de enige boten, waarmee je er kan komen. Bij hoogtij kunnen de opgejaagde dieren verdrinken. Vanuit de vuurtoren in Ouddorp houdt iemand mogelijke verstoring in de gaten en waarschuwt de boa's, die zulke opdringerige mensen om te beginnen uitleggen waarom ze daar uit de buurt moeten blijven, wat ze kunnen aanrichten. Meestal helpt dat, mensen weten gewoon niet waar ze mee bezig zijn. Ina voegt er wel aan toe dat Nederlanders eigenwijze types zijn. "Ze lezen geen kaart, ze gaan hun eigen weg, desnoods dwars door alles heen. Maar we komen gelukkig steeds meer mensen tegen met een groot hart voor de natuur."

Als praten niet helpt, wordt er streng opgetreden, zeker bij recidivisten. Via een gemeente kan dan bijvoorbeeld een aanlijnplicht worden opgelegd. In principe

Taakvelden

Op grond van de Wet natuurbescherming is het team bevoegd voor het toezicht en de handhaving in de 23 Natura 2000-gebieden, voor gebiedsbescherming (waaronder de PAS), soortenbescherming, beheer- en schadebestrijding en jacht en houtopstanden. In de praktijk gaat het dus om controles op Wnb-vergunningen in de Natura 2000-gebieden, vaak in samenwerking met partnerorganisaties (terreinbeheerders maar ook de politie), controles op afgesloten gebieden en controles PAS bij veehouderijbedrijven en industrie.

Bij soortenbescherming wordt gecontroleerd op ontheffingen, op gedragscodes en naar aanleiding van klachten en meldingen. Belangrijke aandachtspunten zijn vaste rust- en verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen, jaarrond beschermde nesten en essentiële ecologische functies (met name voor vogels en vleermuizen). Bij beheer- en schadebestrijding en jacht moet je denken aan dieren die schade veroorzaken aan flora of andere fauna of die een risico vormen voor de openbare veiligheid en de volksgezondheid (bijvoorbeeld als konijnen schade veroorzaken op grote industrieterreinen).

OZHZ controleert ook of jagers de juiste papieren hebben, zoals jachtaktes, grondgebruikersverklaringen, ontheffingen, vergunningen etc., en of de toegestane middelen worden gebruikt.

De melding- en herplantplicht van de Wnb geldt voor vellingen van houtopstanden vanaf 10 are en rijbeplantingen vanaf 20 bomen. Uitgezonderd zijn houtopstanden binnen een door de gemeente vastgestelde bebouwde kom. Het doel van de melding- en herplantplicht is de grond te beschermen waarop houtopstanden staan. Door het toezicht en de handhaving wordt gecontroleerd of bij vellingen de meldingen zijn gedaan en of binnen een termijn van 3 jaar de herplant is uitgevoerd. Overtredingen kunnen strafrechtelijk (proces verbaal) en bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

NB Inwoners van Zuid-Holland kunnen milieuoverlast in de gehele provincie melden bij OZHZ via de Milieutelefoon: 0888 - 333 555. Dit nummer is dag en nacht bereikbaar, 7 dagen per week. De Milieutelefoon is bereikbaar voor klachten over geluid, geur, stof, mogelijke bodemverontreiniging en andere milieuoverlast die veroorzaakt wordt door bedrijven.

kan een boa natuurlijk ook zelf iemand aanhouden en voorgeleiden voor verhoor, maar dat doen ze zelden.

Midden in het gesprek springt Laura opeens op en loopt naar een oude pomp die ooit gefunctioneerd zal hebben. Met haar zaklamp schijnt ze in een piepklein gat en roept: "nest koolmeesjes". Geweldig. Dit is het teken om op te breken. We besluiten om in een nabijgelegen boerderij, waar een bordje "Biologisch Centrum Jong Dordrecht" naast de deur hangt, onze boterhammen op te eten. Ina heeft geregeld dat we daar koffie of thee krijgen en natuurlijk ook even naar de WC mogen; tja, vrouwen hè.

Omdat we toch ook een echt groen gevoel moeten krijgen, rijden we nog even de natuur in.

We lopen langs een bord "Verboden toegang" zo de wildernis in (nee, normaal zouden wij dat natuurlijk nooit doen!). Er is gelukkig een breed pad uitgemaaid. We passeren een zogenaamd griendhuisje en uiteindelijk staan we aan een grote plas die deel uitmaakt van het plan "Ruimte voor de rivier". Het is er heel stil op het geluid van de vogels na.

Midden in het gesprek springt Laura opeens op en loopt naar een oude pomp die ooit gefunctioneerd zal hebben

Door de verrekijker zien we zwanen, bergeenden en een zilverreiger. Op de grond liggen rozenblaadjes: dit plekje biedt blijkbaar een mooie achtergrond voor trouwreportages.

Voor alle zekerheid staat er ook aan de oever een bordje 'Verboden toegang'. Niet dat zo'n bordje alle indringers tegenhoudt ... de diepgroene maar nogal eentonige vegetatie van brandnetels en springbalsemien is een gevolg van de uitstoot van (veel, te veel) NH₃ door onder andere agrarische bedrijven in de nabije omgeving. Daar hebben meer natuurgebieden in het werkgebied van OZHZ mee te maken.

Omdat we toch ook een echt groen gevoel moeten krijgen, rijden we nog even de natuur in

Landbouw vind je in de hele provincie, "van Noordwijk tot Goeree, van Lexmond tot aan zee". Ina vertelt dat ze onlangs bij de Nieuwkoopse Plassen zag, hoe het trilveen heeft te lijden onder stikstofdepositie. Dat is natuurlijk niet alleen afkomstig van de agrarische sector, maar er loopt nu wel een pilot om verdere teruggang van de natuur te voorkomen, waarin behalve boeren (en de LTO) ook natuurbeschermingsorganisaties meedraaien.

Code oranje

In de verte stapelen onweerswolken zich op; voor deze prachtige warme dag is code oranje afgegeven. We lopen snel terug en komen droog en veilig bij de auto. Onderweg naar het station vliegen de grappen en vertrouwelijkheden over en weer. Laura: "We zeggen alles tegen elkaar, dat gaat soms best ver, maar we zijn een door en door hecht team. Dan moet dat kunnen hè".

Moe maar voldaan pakken we de trein terug. Het was een interessante, maar vooral ook een geweldig leuke middag. Een dag later dient de Partij voor de Dieren in de Statenvergadering over de wijziging 2018 van de Visie ruimte en mobiliteit een paar amendementen in, waaruit blijkt dat Zuid-Holland van alle provincies het minste natuur heeft: 6 % tegenover gemiddeld 12 %. Het is fijn om te weten, dat dat kostbare land in elk geval in goede handen is!

Tekst en foto's:
Noor Evertsen en Wil Kroon